

Nytt om NU!

Nr 3/ 2010

Det handlar om respekt

Vad tänker du när du hör talas om människor som lider av psykisk ohälsa? Känns det lite obekvämt? Eller tänker du att "det kunde varit jag?"

Det kan hända att just du är en av de nära 50 procent av oss som någon gång under livet drabbas av till exempel depression eller annan psykisk sjukdom. Plötsligt faller man utanför ramen för det som betraktas som normalt.

Attitydprojektet har därför ett viktigt uppdrag – att försöka arbeta med förhållningssättet till den som inte är psykiskt frisk. Den kroppsliga sjukdomen har en annan status än den som påverkar vårt psyke. Den mediala bilden förstärker detta, men psykisk ohälsa är inte liktydigt med våldsvärkare.

Socialstyrelsen bör och kan bidra till en attitydförändring. Vi kan till exempel tänka på hur vi presenterar våra rapporter i texter och bilder. Vilka associationer skapar våra bildmånér? Hur möter vi de personer vi samarbetar med i våra olika arbeten kring psykiatrifrågor? Hur sprider vi information kring våra uppföljningar?

Allt det Socialstyrelsen gör och säger, påverkar. Därför är det så viktigt på vilket sätt vi gör det. Det handlar om respekt för människan!

Birgitta Clarin

Ambassadörer ska förändra attityder

Nu har den stora kampanjen (H)järnkoll dragit igång. Genom öppenhet om vad det innebär att leva med psykisk ohälsa vill Handisam och NSPH ändra de negativa attityder som omgivningen ofta har och förmedla att det finns både hopp, stöd och många gånger bot.

– Ett bra sätt att påverka är att drabbade själva berättar om sitt liv, säger Rickard Bracken, projektledare. Därför utbildar vi 200 ambassadörer som ska delta i arbetet.

Uppdraget att förändra attityder påbörjades redan förra året. Då fick den statliga myndigheten Handisam i uppgift att leda ett förändringsarbete tillsammans med NSPH. Med sig fick de ett anslag på 24 miljoner kronor och en tidplan på tre år.

– Vi tittade på andra kampanjer i världen och såg att det som verkligen förändrar bygger på kontakt, berättar Rickard Bracken. Att teoretiskt lära sig mer om människors problem och livssituation ger inte lika mycket. Därför ville vi gärna att personer som har egen erfarenhet av hur det är att leva med psykiska problem skulle delta.

De personliga erfarenheterna motverkar fördomar, är tanken. De kan visa att psykisk ohälsa är vanligare än vad många kanske tror, att många dessutom blir bättre och lever ett gott liv.

– Fyrahundra personer hörde av sig och under vintern och våren utbildar vi 120 ambassadörer från alla organisationer inom NSPH, spridda över landet och när det gäller ålder och diagnoser. Under hösten kommer ytterligare 80 ambassadörer att få utbildning.

Rickard Bracken

Attityduppdraget innehåller flera delar och tanken är att ambassadörerna ska vara med på många aktiviteter. Den tredjemaj var själva kampanjstarten och projektet

har tagit fram kortfattade informationsbroschyrer, T-shirtar och "pins" som kan användas vid olika regionala aktiviteter. En reklamfilm kommer också att visas på TV4 och TV5 och det finns även så kallade "banners" som kan ligga som reklam på olika sajter. Syftet med reklamen är att väcka människors intresse för hur det är att leva med psykisk ohälsa och få dem att gå till den nystartade sajten www.hjarnkoll.org.

Projektet kommer även att vända sig till organisationer som vidareutbildar anställda inom vård, socialtjänst och polisen och erbjuda medverkan från ambassadörerna. Tre kampanjlän (Västra Götaland, Uppsala och Västernorrland) får dessutom stöd för en lite större kampanj och det finns utställningar att låna för den som vill ordna en egen diskussion eller aktivitet ute i landet.

– Vi vill visa hur vanligt det är med psykisk ohälsa, att det är något man får prata om och att du som enskild vän, arbetskamrat eller släkting kan göra en viktig insats.

Lina Lindén på lina.linden@nspsh.se kan förmedla kontakt med en ambassadör.

Läs mer

Information och utbildning om hjälpmedel

Hjälpmedelsinstitutet fick 2009 regeringens uppdrag att utveckla, utbilda och informera om hjälpmedel för personer med psykiska funktionshinder. Det övergripande målet med satsningen, som pågår till och med 2011, är att dessa personer ska bli mer delaktiga i samhället.

– Vår vision är att de som har psykiska funktionshinder ska ha lika bra tillgång till hjälpmedel som övriga grupper med funktionsnedsättningar, säger Annie Persson vid Hjälpmedelsinstitutet.

– Men i vårt arbete med dessa frågor har vi märkt att okunskapen är väldigt stor, fortsätter hon, och det finns

alltså ett stort behov av information och utbildning. Dessutom måste vi försöka nå beslutsfattare på olika nivåer eftersom det behövs resurser till dessa hjälpmedel.

Annie Persson berättar att det pågår en stark utveckling när det gäller kognitiva hjälpmedel, och att det med hjälp av ny teknik finns många hjälpmedel som kan underlätta vardagen för personer med psykiska funktionshinder. Exempel på tekniska hjälpmedel är en handdator som fungerar som en elektronisk almanacka med bl a påminnelser. En timstock visar och räknar tid med lysdioder och kan ge signal. Medicinosett är ett annat hjälpmedel, likaså bolltacket, som med sina insyd-

da bollar fungerar rogivande och ger kroppen taktill stimulans.

– Det innebär att man kan ta makten över sitt liv igen, med hjälp av relativt enkla hjälpmedel, säger Annie Persson.

– Vi fokuserar våra utbildningsinsatser dels på dem som möter brukaren i vardagen, fortsätter hon, det kan vara boendestödare och personliga ombud, dels arbetsterapeuter som förskriver hjälpmedel, men också sjuksköterskor och biståndsbedomare.

Ytterligare en satsning i projektet är att utbilda hjälpmedelsambassadörer, det är brukare och anhöriga som kan berätta och visa hur olika hjälpmedel fungerar i praktiken.

– Dessa ambassadörer kan hjälpa oss att föra ut vårt budskap, säger Annie Persson och tillägger att man i detta projekt även samverkar med attityduppdraget.

Läs mer:

Brett grepp på ECT-behandling

– Vi har tagit ett brett grepp på ECT-behandling i Sverige och vi har försökt skanna av stora delar av området. Det säger Susanne Rolfner Suvanto vid Socialstyrelsen med anledning av den pilotstudie som nyligen presenterades.

ECT-behandling (Electroconvulsive treatment) är en effektiv behandling vid svåra depressioner med hög självmordsrisk.

– Det rör sig om en kraftfull behandling, som man ska ha stor respekt för, fortsätter Susanne Rolfner Suvanto, det är en behandling som har två kliniska effekter; antidepressiv effekt och minnesstörning. I enstaka fall kan minnesstörningen vara långvarig eller bestående, men även grundsjukdomen kan påverka minnet.

I pilotstudien betonas vikten av att patienten är delaktig i behandlingen och ges information om sjukdomen, om behandlingen och om de risker som följer av både sjukdom och behandling.

– Patienten har rätt att få information och att vara delaktig, säger Susanne Rolfner Suvanto och även om det kan vara svårt vid ett akut sjukdomstillstånd finns ofta möjlighet till inflytande både före, mellan och efter ett sådant tillstånd.

Susanne Rolfner Suvanto

Det är svårt att få en uppfattning om antalet ECT-behandlingar eftersom nationella data är osäkra, detta trots att huvudmännen är skyldiga att rapportera in detta till patientregister.

I pilotstudien granskas ECT-behandling utifrån de kvalitetsaspekter som ska känneteckna en god vård, det vill säga att det ska vara en kunskapsbaserad och ändamålsenlig vård, en säker, patientfokuserad, effektiv och jämlik vård och en vård i rimlig tid. Och man konstaterar att ECT-behandling som är utförd på rätt sätt och på

rätt indikation är ett viktigt inslag i behandlingen av svåra depressioner. Det saknas dock gemensamma kliniska riktlinjer, något som nu ska arbetas fram. Det arbetet utförs i första hand av yrkesorganisationerna.

– Dessutom kommer vi att inleda en nordisk samverkan för att utbyta kunskaper och även SBU planerar en genomgång av effekter och risker med ECT, säger Susanne Rolfner Suvanto.

Läs mer:

Du kan prenumerera på Nytt om NU! på www.socialstyrelsen.se/publicerat/prenumerationer

Redaktörer: *Margareta Andersson* och *Sara Bergqvist Månsson*, Kapitel 2 Text & Form
Ansvarig utgivare: *Anders Printz*
Artikelnr: 2010-5-10
Sättning: *Edita Västra Aros maj 2010*

Kontaktperson: *Susanne Rolfner Suvanto*
E-post: susanne.rolfnersuvanto@socialstyrelsen.se
Telefon: 075-247 36 87
Webbplats: www.socialstyrelsen.se/psykiskhalsa
Telefon: 075-247 30 00 (växel)

 Socialstyrelsen